2024/2994

4.12.2024.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2024/2994

(2024. gada 27. novembris),

ar ko groza Direktīvas 2009/65/EK, 2013/36/ES un (ES) 2019/2034 attiecībā uz pieeju koncentrācijas riskam, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, un darījuma partnera riskam atvasināto instrumentu darījumos, kuriem tīrvērte veikta centralizēti

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 53. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas dalībvalstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Centrālās bankas atzinumu ([1]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ([2]),

tā kā:

(1) Lai nodrošinātu atbilstību Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 648/2012 ([3]) un nodrošinātu iekšējā tirgus pienācīgu darbību, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/65/EK ([4]) ir jāparedz vienots noteikumu kopums, ar kuru novērš darījumu partnera risku atvasināto instrumentu darījumos, ko veic pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumi (PVKIU), ja darījumu tīrvērti ir veicis centrālais darījumu partneris (*CCP*), kas ir saņēmis atļauju vai atzīts saskaņā ar minēto regulu. Direktīva 2009/65/EK nosaka regulatīvus ierobežojumus darījuma partnera riskam tikai attiecībā uz atvasināto instrumentu ārpusbiržas darījumiem (*OTC*) neatkarīgi no tā, vai atvasināto instrumentu tīrvērte ir veikta centralizēti. Tā kā centralizētas tīrvērtes mehānismi mazina darījumu partnera risku, kas raksturīgs atvasināto instrumentu līgumiem, ir jāņem vērā, vai atvasināto instrumentu tīrvērti ir centralizēti veicis *CCP*, kas ir saņēmis atļauju vai atzīts saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 648/2012, un, nosakot piemērojamos darījuma partnera riska ierobežojumus, ir jāizveido vienlīdzīgi konkurences apstākļi biržā tirgotiem un *OTC* atvasinātajiem instrumentiem. Regulatīvos un saskaņošanas nolūkos ir arī jāatceļ darījuma partnera riska ierobežojumi tikai tad, ja darījumu partneri izmanto *CCP*, kas ir saņēmuši atļauju vai ir atzīti saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 648/2012, lai sniegtu tīrvērtes pakalpojumus tīrvērtes dalībniekiem un to klientiem.

(2) Lai veicinātu kapitāla tirgu savienības mērķu sasniegšanu, *CCP* efektīvas izmantošanas nolūkā Direktīvā 2009/65/EK ir jānovērš konkrēti šķēršļi centralizētas tīrvērtes izmantošanai un jāsniedz skaidrojumi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2013/36/ES ([5]) un (ES) 2019/2034 ([6]). Savienības finanšu sistēmas pārmērīgā atkarība no sistēmiski nozīmīgiem trešo valstu *CCP* (2. līmeņa *CCP*) varētu radīt bažas par finanšu stabilitāti, kuras ir pienācīgi jānovērš. Lai nodrošinātu finanšu stabilitāti Savienībā un pienācīgi mazinātu iespējamos kaitīgās ietekmes izplatīšanās riskus visā Savienības finanšu sistēmā, būtu jāievieš atbilstīgi pasākumi, lai veicinātu tāda koncentrācijas riska apzināšanu, pārvaldību un uzraudzību, kas izriet no riska darījumiem ar *CCP*. Minētajā kontekstā Direktīvas 2013/36/ES un (ES) 2019/2034 būtu jāgroza, lai mudinātu iestādes un ieguldījumu brokeru sabiedrības

([1]) OV C 204, 12.6.2023., 3. lpp.
([2]) Eiropas Parlamenta 2024. gada 24. aprīļa nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2024. gada 19. novembra lēmums.
([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).
([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/65/EK (2009. gada 13. jūlijs) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU) (OV L 302, 17.11.2009., 32. lpp.).
([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp.).
([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/2034 (2019. gada 27. novembris) par ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību un ar ko groza Direktīvas 2002/87/EK, 2009/65/EK, 2011/61/ES, 2013/36/ES, 2014/59/ES un 2014/65/ES (OV L 314, 5.12.2019., 64. lpp.).

veikt nepieciešamos pasākumus savu darījumdarbības modeļu pielāgošanai nolūkā nodrošināt atbilstību jaunajām tīrvērtes prasībām, kas ieviestas ar grozījumiem Regulā (ES) Nr. 648/2012, kuri ir iekļauti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2024/2987 ([7]), un lai kopumā veicinātu to riska pārvaldības praksi, ņemot vērā to tirdzniecību veicinošo aktivitāšu raksturu, darbības jomu un sarežģītību. Lai gan kompetentajām iestādēm jau ir visaptverošs uzraudzības pasākumu un pilnvaru kopums, ar kuru novērš trūkumus iestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību riska pārvaldības praksē, tostarp ir noteikta prasība par papildu pašu kapitāla nodrošinājumu riskiem, uz kuriem neattiecas vai nepietiekami attiecas esošās pašu kapitāla prasības, minētais uzraudzības pasākumu un pilnvaru kopums būtu jāpastiprina ar konkrētākiem papildu instrumentiem saskaņā ar 2. pīlāru un pilnvarām saistībā ar tādu pārmērīgas koncentrācijas risku, kas izriet no riska darījumiem ar *CCP*.

(3) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus, proti, nodrošināt, ka kredītiestādes, ieguldījumu brokeru sabiedrības un to kompetentās iestādes pienācīgi uzrauga un mazina koncentrācijas risku, kas izriet no riska darījumiem ar 2. līmeņa *CCP*, kuri piedāvā būtiskas sistēmiskas nozīmes pakalpojumus, un likvidēt darījuma partnera riska ierobežojumus atvasināto instrumentu darījumiem, kuriem tīrvērti centralizēti veic *CCP*, kas saņēmis atļauju vai atzīts saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 648/2012, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet rīcības mēroga un iedarbības dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

(4) Tāpēc Direktīvas 2009/65/EK, 2013/36/ES un (ES) 2019/2034 būtu attiecīgi jāgroza.

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Grozījumi Direktīvā 2009/65/EK

Direktīvu 2009/65/EK groza šādi:

1) direktīvas 2. panta 1. punktam pievieno šādu apakšpunktu:

"v) "centrālais darījumu partneris" jeb "*CCP*" ir *CCP*, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 648/2012 2. panta 1) punktā (*).

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).";

2) direktīvas 52. pantu groza šādi:

a) panta 1. punkta otrajā daļā ievadfrāzi aizstāj ar šādu:

"PVKIU darījumu partnera risks atvasinātu instrumentu darījumā, kam tīrvērte nav veikta centralizēti ar tāda *CCP* starpniecību, kurš saņēmis atļauju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 648/2012 14. pantu vai atzīts saskaņā ar minētās regulas 25. pantu, nedrīkst pārsniegt šādus ierobežojumus:";

b) panta 2. punktu groza šādi:

i) punkta pirmo daļu aizstāj ar šādu:

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes regula (ES) 2024/2987 (2024. gada 27. novembris), ar ko groza Regulas (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 575/2013 un (ES) 2017/1131 attiecībā uz pasākumiem, ar kuriem mazina pārmērīgus riska darījumus ar trešo valstu centrālajiem darījumu partneriem un uzlabo Savienības tīrvērtes tirgu efektivitāti (OV L, 2024/2987, 4.12.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2987/oj).

"Dalībvalstis var paaugstināt 1. punkta pirmajā daļā noteikto 5 % limitu maksimāli līdz 10 %. Ja to veic, tad tādu pārvedamu vērtspapīru un naudas tirgus instrumentu, ko PVKIU tur emitentiestādēs, kur katrā tas iegulda vairāk nekā 5 % aktīvu, kopējā vērtība nepārsniedz 40 % no PVKIU aktīvu vērtības. Šo ierobežojumu nepiemēro noguldījumiem vai atvasinātu instrumentu darījumiem ar finanšu iestādēm, uz kurām attiecas prudenciālā uzraudzība.";

ii) punkta otrās daļas c) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"c) riska darījumi, kas izriet no atvasinātu instrumentu darījumiem ar tādu iestādi, kurai tīrvērti neveic centralizēti ar tāda *CCP* starpniecību, kas saņēmis atļauju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 648/2012 14. pantu vai atzīts saskaņā ar minētās regulas 25. pantu."

2. pants

Grozījumi Direktīvā 2013/36/ES

Direktīvu 2013/36/ES groza šādi:

1) direktīvas 74. panta 1. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"b) efektīvus procesus esošo vai varbūtējo risku, tostarp VSP risku, kā arī koncentrācijas risku, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, noteikšanai, pārvaldībai, pārraudzībai un ziņošanai par tiem īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 648/2012 (*) 7. a pantā izklāstītos nosacījumus;

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).";

2) direktīvas 76. panta 2. punktam pievieno šādu daļu:

"Dalībvalstis nodrošina, ka vadības struktūra izstrādā īpašus plānus un kvantificējamus mērķus saskaņā ar prasībām, kas noteiktas Regulas (ES) Nr. 648/2012 7.a pantā, lai pārraudzītu un novērstu koncentrācijas risku, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, kuri piedāvā Savienībai vai vienai vai vairākām tās dalībvalstīm būtiskas sistēmiskas nozīmes pakalpojumus.";

3) direktīvas 81. pantam pievieno šādu daļu:

"Kompetentās iestādes novērtē un pārrauga iestāžu prakses attīstību attiecībā uz to koncentrācijas riska pārvaldību, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, tostarp plānus, kas izstrādāti saskaņā ar šīs direktīvas 76. panta 2. punkta piekto daļu, kā arī progresu, kas panākts iestāžu darījumdarbības modeļu pielāgošanā Regulas (ES) Nr. 648/2012 7.a pantā noteiktajām prasībām.";

4) direktīvas 100. pantā pievieno šādu punktu:

"5. EBI sadarbībā ar EVTI izstrādā pamatnostādnes saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. pantu, lai precizētu konsekventu metodiku koncentrācijas riska, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, integrēšanai uzraudzības stresa testos.

EBI publicē šā punkta pirmajā daļā minētās pamatnostādnes līdz 2026. gada 25. jūnijam.";

5) direktīvas 104. panta 1. punktam pievieno šādu apakšpunktu:

"o) ja kompetentā iestāde uzskata, ka pastāv pārmērīgas koncentrācijas risks, kas izriet no riska darījumiem ar centrālo darījumu partneri, pieprasa iestādēm samazināt riska darījumus ar šo centrālo darījumu partneri vai pielāgot riska darījumus to tīrvērtes kontos saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 648/2012 7.a pantu."

3. pants

Grozījumi Direktīvā (ES) 2019/2034

Direktīvu (ES) 2019/2034 groza šādi:

1) direktīvas 3. panta 1. punktam pievieno šādus punktus:

"34) "centrālais darījumu partneris" jeb "*CCP*" ir *CCP*, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 648/2012 2. panta 1) punktā (*).

35) "atbilstīgs centrālais darījumu partneris" jeb "*QCCP*" ir atbilstīgs centrālais darījumu partneris jeb *QCCP*, ka definēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punkta 88) apakšpunktā.

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 648/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (OV L 201, 27.7.2012., 1. lpp.).";

2) direktīvas 26. panta 1. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

"b) efektīvi procesi tādu risku apzināšanai, pārvaldībai, uzraudzībai un ziņošanai par tiem, kuriem ieguldījumu brokeru sabiedrības ir vai var būt pakļautas vai kuriem tās pakļauj vai var pakļaut citus, tajā skaitā koncentrācijas risku, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, ņemot vērā Regulas (ES) Nr. 648/2012 7.a pantā izklāstītos nosacījumus;";

3) direktīvas 29. panta 1. punktu groza šādi:

a) pievieno šādu apakšpunktu:

"e) tāda koncentrācijas riska būtiski avoti un ietekme, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, un jebkāda būtiska ietekme uz pašu kapitālu.";

b) pēc piektās daļas iekļauj šādu daļu:

"Pirmās daļas e) apakšpunkta nolūkā dalībvalstis nodrošina, ka vadības struktūra izstrādā īpašus plānus un kvantificējamus mērķus saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 648/2012 7.a pantā noteiktajām prasībām, lai pārraudzītu un novērstu koncentrācijas risku, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, kuri piedāvā Savienībai vai vienai vai vairākām tās dalībvalstīm būtiskas sistēmiskas nozīmes pakalpojumus.";

4) direktīvas 36. panta 1. punktam pievieno šādu daļu:

"Pirmās daļas a) apakšpunkta nolūkā kompetentās iestādes novērtē un pārrauga attīstību ieguldījumu brokeru sabiedrību praksē attiecībā uz to koncentrācijas riska pārvaldību, kas izriet no riska darījumiem ar centrālajiem darījumu partneriem, tostarp plānus, kas izstrādāti saskaņā ar šīs direktīvas 29. panta 1. punktu, kā arī progresu, kas panākts iestāžu to darījumdarbības modeļu pielāgošanā Regulas (ES) Nr. 648/2012 7.a pantā noteiktajām prasībām.";

5) direktīvas 39. panta 2. punktu groza šādi:

a) ievaddaļu aizstāj ar šādu:

"Šīs direktīvas 29. panta, 36. panta, 37. panta 3. punkta un 38. panta nolūkā un Regulas (ES) 2019/2033 piemērošanas nolūkā kompetentajām iestādēm ir vismaz šādas pilnvaras:";

b) pievieno šādu apakšpunktu:

"n) prasīt ieguldījumu brokeru sabiedrībām samazināt riska darījumus ar centrālo darījumu partneri vai pārkārtot riska darījumus visos to tīrvērtes kontos saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 648/2012 7.a pantu, ja kompetentā iestāde uzskata, ka riska darījumi ar minēto centrālo darījumu partneri rada pārmērīgas koncentrācijas risku.".

4. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, līdz 2026 gada 25. jūnijam. Dalībvalstis par to nekavējoties informē Komisiju.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka metodes, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

5. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

6. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2024. gada 27. novembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētājs*
R. METSOLA	BÓKA J.